

SLOVENSKI NAROD.

Slovenski Narod velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	K 24—	v upravnemu prejemcu:	K 22—
celo leto	12—	celo leto	11—
pol leta	6—	četrt leta	5:50
četrt leta	2—	na mesec	1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Inšerata veljajo: petekostopna petič vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijskih dogovorih.

Upravnemu način se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 35.

Slovenski Narod velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25—	za Nemčijo:	K 28—
celo leto	13—	celo leto	13—
pol leta	6:50	za Ameriko in vse druge dežele:	6:50
četrt leta	2:30	celo leto	K 30—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.

Upravnalstvo: Knaflova ulica št. 5 (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 35.

Italijanska fakulteta.

Dunaj, 10. dec.

Italijansko vseúiliško vprašanje se nahaja menda že četrtek v slepi ulici. Skoraj je ni parlamentarne stranke, ki bi rešitiitalijanske fakultete na ta ali ona način ne bila nasprotovala. Vloge se v tej igri hitro menjavajo. Pod Bienerthom so se bojevali Nemci z vso silo proti slovenski obstrukciji, nasprotujejo italijanski fakulteti, pod Stürgkhom so postali sami obstrukcionisti in njim se se pri družili tudi Vsenemci in naši klerikali! Kompromisa pogajanja so dosedaj ostala brez uspeha in proračunski odsek pred božičem fakultetnega vprašanja ne bo rešil.

Zadeva je predvsem politično interesantna. Nemci — vladna stranka — nasprotujejo z obstrukcijo vladni predlogi, katera je bila izdelana in podana z njihovim privoljenjem. Sovinistični nemško-radikalni elementi so med njimi zmagali in gospodje Wolf, Hummer, Teufel gospodujejo v Nationalverbandu nad Lecherji, Redlich, d' Elverti. Nemci podijo svoje edino prijateljstvo od sebe, o katerih so trdili, da jih z njimi veže najožja kulturna vzajemnost in skupnost boja proti slovenskemu našvalu. Italijani spoznavajo sedaj »kulturno vzajemnost« in razočaranje nad nemškimi prijatelji jih radi privočimo. Nemški boj proti njihovi fakulteti jih bo morda strenil in nemško-italijansko alijanco ki so jo Nemci tako radi slikali takoreko kot avstrijsko podobo trozvezje, katera pa je svojo blagodejno učinku udejstovala vedno le na polju solidarnega postopanja proti slovenskim težnjam, je po mnenju prav resnih politikov smatrati za razbito. Italijani stope danes osamljeni in zapuščeni; resignirano jim svetuje italijansko dijastvo celo, naj v znak protesta odložijo mandate.

Vladno predlogo, ki vsebuje provizorno umeščenje italijanske fakultete na Dunaju, je že danes smatrati za propadlo. Nemci so odločeni z vsemi sredstvi preprečiti to namero (pred kratkimi par meseci so bili z njim popolnoma zadovoljni) in čepravno bi se v proračunskem odseku in tudi v plenu zbornice našla za njo večna, se vladu vendar ne bo upala vstrajati pri svojem predlogu. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da se pričnejo skoraj nova pogajanja in da stopa vprašanje umestiti italijansko visoko šolo v kakem primorskem kraju zopet v ospredje.

S tem postaja cela zadeva za nas Slovence znova neposredno aktualna. Napredni Jugoslovani Italijanom fakulteto privočimo, akoravno nas mora peči, da se zdi državi zahteva maštoštevnega italijanskega naroda najnovejša, kakor naša, in akoravno nimajo laški sosedi, ki odrekajo našim lastnim otrokom najprimivnejša kulturna sredstva, prav nikakega moralnega prava glede njihove visoke šole zahtevati naše simpatije ali pa našo podporo. Dokler pa ne tangira njihova visokošolska zahteva neposredno naših narodnih interesov, tako dolgo nimamo povoda italijanski fakulteti nasprotovati le raditega, ker svoje ne dobimo. Saj v principu priznavamo ravno tako njihovo pravico do visoke šole, kakor jo reklamiramo za sebe. Zato obsojamo vseňsko-klerikalno zvezo, ki obstruira v proračunskem odseku vladno predlogo.

Koalicija Wolf-Malik-Sustersič je že sama na sebi nemoralna in glede na zahtevo, kateri velja. Naši klerikali, ki so se v budgetnem odseku združili z Vsenemci in Wolfjanci k »skupnemu delovanju«, ne morejo za svoje postopanje navesti niti senec kaksnega argumenta. Pod Bienerthom je bila jugoslovanska obstrukcija proti italijanski fakulteti v toliko upravičena, ker je takrat obstajala formalno naša zahteva, da se mora med italijansko visoko šolo in našo fakulteto ustvariti junktum, in ker smo mislili, da je mogoča naše visokošolske težnje uresničiti predvsem, le da jih takoreko pripnemo k italijanskemu tovoru, katerega so pridno vlekle vladu in Nemci. Takrat taka zahteva od jugoslovenske strani ni bila stavljena, italijanska fakulteta predloga nima za nas več svoječasnega taktičnega pomena (ali je to dobro ali ne, o tem ne razpravljamo, temveč konstatiramo samo dejstvo) in zato je obstrukcija naših klerikalcev proti italijanski fakulteti na Dunaju frivolna igra. Pravi se jemati slovenskemu narodu ugled, poniževati ga na stopinjo kulturnega barbarstva, ako se veže »katoliško - narodni patriotični« dr. Sustersič s protestantsko-kulturno-bojuim šovinistično - nemško - iridentističnim (da rabi termi, ki odgovarja klerikalni nomenklaturi) Wolfov z edinim imenom, uničiti kulturno težnjo nenemškega avstrijskega naroda.

Z Nemci vred so tudi naši klerikali krivi, da ne pride italijanska fakulteta na Dunaj, ali pa še boljše, v kako tirolsko mesto, kjer bi mogla eksistirati, ne da bi nas vznemirjala.

Nemško-radikalni in slovensko-klerikalni blok, ki se je v tem vprašanju pojavil, je rodil one nove kompromisne predloge, ki nas silijo, da se pečamo z italijanskim fakulteto zopet s špecjalno slovenskega stališča. Sicer eksistira češka ponudba, da naj ustanovi vlada laške pravne stolice v Pragi, toda zdi se, da jo Italijani nčejo akeptirati. V ospredju stoji zopet Primorje. Pravi se, da prideva vpoštev predvsem Gorica in pa Koper.

Predvsem treba seveda povdarijati, da je umestitev italijanske visoke šole v kakem primorskem kraju mogoča le s privoljenjem vseh slovenskih in hrvaških poslanec, dogovori med strankami tega privoljenja nikakor ne morejo nadomestiti.

Za drugo je samoobsebi umetno, da bi se moralno smatrati tozadenva pogajanja kot nekako špecjalno spravno akcijo med dvema narodoma — nami in Italijani — ne pa kot dogovor obh ob strank vvlado. In to iz enostavnega vzroka, ker bi bile naše konceije v prvi vrsti odvisne od italijanskih, Italijani bi nam morali dati glede našega šolstva primerne granice, predno jih dovolimo na primorskih tleh fakulteta.

Toda je li sploh mogoče privoliti, da si ustanove Italijani svoje stolice na Primorskem? Svoječasno je slovenska javnost na to vprašanje odgovarjala z absolutnim in striktnim ne. Danes so se nazori že nekoliko bolj razbistrali, menjava se streznila, in nemoška bojažen, da bi nam italijanska fakulteta v Trstu narodno škodovala, se je umaknila. Ni težko izračunati, da se tržaški Slovenci tudi laški študentov ne bojijo več, lahko pa si je setiti na prste, da bi se slovensko in sploh jugoslovensko dijaščo prav kmalu v takem številu inskribilalo, da bi dobljalo na visoki šoli večino. Slovenski Trst bi pridobil mnogo mlade inteligenčne sile, laška fakulteta pa bi mogla postati boljša torišče za uspešna stremljanja po lastni slovenski visoki šoli, kakor so dunajska, grška in praška tla.

Končni cilj Ljubljana bi mogel biti, predpriprave v Pragi (glede docentov) bi se morale pospeševati naprej. Pred tretjim in hladno sodbo torej absolutno odklanjanje Trsta ne obstoji. Toda vlad Trsta noče. Pravi pa, da morda Gorico. Treba povedati naprej in kolikor mogoče glasno: **quod non!** Italijanska fakulteta v Trstu naših narodnih vitalnih interesov ne ogroža, v Gorici jim je smrtno-nevarna. Gorica je malo mesto, zadobiva baš po malem vedno bolj slovenski zna-

čaj. Rekel bi se, tu razvoj direktno zastaviti in preprečiti, ako bi se pridružila terorizmu mestnih laških oblasti še žilava in mladostna ekspanzivnost laškega dijašča. Gorica je kratkomalo izključena — vsak poskus, spraviti to ime z italijansko visoko šolo, mora izzvati na naši strani najskrajnejši odpor. Če pa gre za Koper, se da o stvari govoriti — kar je povedano glede Trsta, velja tudi za to mesto, ki je le nekako tržaško predmestje.

Nujno bi bilo želeti, da se jugoslovanski poslanci pripravijo na eventualna pogajanja. Naše Primorje in zlasti pa slovenski Trst, ima pravico formulirati svoje zahteve, in jugoslovanska delegacija ima dolžnost jih z vsemi sredstvi uveljaviti, ako bi dobljeno vprašanje italijansko-slovenskega kompromisa res konkretnejše oblike.

Interese slovenske Primorje in Trsta prodajati za strankarske knosti in dobičke, temu se bodemo uprli z vsemi silami. To si naj zapomnijo oni gospodje, ki danes igrajo v budgetnem odseku z Vsenemci pod eno odojavo — pri čemur ne morejo imeti drugega namena, kakor da jim prideviada s ponudbami...

Kranjsko železniško vprašanje.

Ljubljanski kolodvor. — Zveza Novo mesto - Karlovac. — Proga Ljubljana - Idrija - Sv. Lucija. — Železniško ravnateljstvo v Ljubljani.

(Iz seje železniškega sveta.)

Dunaj, 11. decembra.

V železniškem svetu, ki te dni zboruje na Dunaju, so prišla konec preteklega tedna in danes nekatera vprašanja v pretres, ki so neposredno tičajo največjih slovenskih gospodarskih interesov. Telegrafično smo že poročali, da je izval član železniškega sveta ravnatelj Hribar s svojim nujnim predlogom glede predizdave ljubljanskega kolodvora decidedirano izjavo zastopnika južne železnice, da se dela za tako nujno modernizacijo ljubljanske postaje prično l. 1912 in da bo do konca 1913 prezidano ozirona znatno povečano kolodvorsko poslopje ter urejeni otočni peroni. Železniški svet je to izjavo Južne železnice vzel na znanje in ravnatelj Hribar je z ozirom na decidirano odočno formo izjave svoj nujni predlog umaknil.

To je torej tvoja duša? Ne, iz tvojih rok nočem jesti!

Obrnil se je in odšel z žalostnim srečem in povezeno glavo. Natakarica se je po obrnila h gostom in pokazala s kazalem na celo reko:

»Pri temle pa ni po pravici!«

Se vse popoldne je Končan letal po mestu, a zaman. Težke misli, karskih ni vajen današnji slovenski poet, so mu blodile po glavi, so legale na njegovo sreco. »V naši ženski mladiini, v onih, ki imajo v rokah usodo našega naroda, ni več duše,« je stoka in se prijemal za senca, »in temu niso najmanj kriji pedagogi à la gospod Anton, profesor Tangensalfa in Bledi. Veliko čudo je bilo, da se je ta žalostna misel rodila tako samoobsebi v duši našega poeta. Pobil je za hipec, čemu pravzaprav oni išče ženske duše, in pred njim je vstalo nekaj velikega in čistega, kar je pa že v tistem hipu zabrisala umazana in neusmiljena roka, ki se je pokazala nad mestom in segala daleč tja lež dejelo. Bil je to trenotek, ki je v hipu učinil, da je izginala iz potovskega sreca vsaka sebična misel. Komedia se je izpremenila v resno dramo, nevzdržno se razvijajočo proti vrhuncu. In poet Končan je začel razmišljati, kako bi stopil tu vmes on sam, kako bi prijel, da bi zastavil pot, a že čez nekaj hipov mu je

Posebno važna slovenska železniška vprašanja pa so se obravnavala v soboto in danes. Železnični minister baron Forster je v soboto izjavil, da se oddajo dela za gradnjo proge Novo mesto — hrvaška meja še ta mesec, najpozneje pa v januarju. Pogajanja z ogrsko vlado so imela tudi vsaj ta uspeh, da se bo gradilo tudi nadaljevanje te proge na hrvaških tleh in da je zdaj zveza Novo mesto - Karlovac zagotovljena. Baron Forster je poučarjal, da se brične tudi na hrvaškem z delom takoj, da bo spojitev s kranjsko progo čim najhitrejše izvršena. Ta izjava železničnega ministra je napravila v žel, svet najboljši vtisk in med člani želje, sveta se poudarja, da je smatrali zvezo Belokrantske s hrvaškim železniškim omrežjem za zasičenje, tudi če se morda nadaljnja proga Ogulin - Lika - Knin ne bi gradila. V sled te ministrove izjave pa je stopilo še drugo slovensko železniško vprašanje v ospredje. Po znanem Hribarjevem načrtu naj bi se odprala tudi zapadna Kranjska sestovnemu prometu potom nujno potrebne proge Ljubljana - Idrija - Sv. Lucija. Ce se dogradi zveza Novo mesto - Karlovac bi pomenjala proga Ljubljana - Sv. Lucija zadnji del večne transversalne zveze južnih, hrvaških pokrajin zlasti pa cele Slavonije z zapadnim avstrijskim žel. omrežjem. Ta proga je torej pred vsem velikega gospodarskega pomena, nič manjša pa ni nje važnost v strategičnem oziru; treba le pomisliti, da pomeni ta transversalka najkrajšo spojitev avstrijsko - italijanske meje z velikimi vojaškimi rezervorji v Južni Ogrski in Hrvaski. Ti argumenti so bili tudi v železniškem svetu merodajni in Hribarjev nujni predlog, da se naj sprejme v novo vladno predlogo lokalnih železnicah tudi proga Ljubljana - Idrija - Sv. Lucija je bil danes soglasno sprejet. — Tudi najmerodajnejši vojaški krog si je pomenil te železnične popolnoma svesti in je baš tudi od njihove strani pričakovati silnega pritiska, tako je upravičeno upati, da vzame vladu in progo v svoj program in da bo končno realizirana zahteva našno - napredne stranke, ki se je za gospodarske interese zapadne Kranjske po svojih zastopnikih vedno čim najenergičneje zastavljala.

Železniški svet je pričel danes razpravljati o reorganizaciji uprave državnih železnic. Živahnno se diskutira potreba ustanoviti v večjih mestih, ki leže ob železniških križiščih posebna ravnateljstva ali obratna

upadlo sreco in resignirano je zavil v krupno ter se nasmehnil svojemu dalmatincu, ki je kmalu začel klicati tudi absintov. Megla, zopet megla po vsod . . .

III.

Draga Mira, duša moja! Glej, ravnakar sem se zbudil. Proti večerni je že in ves dolgi čas od ranega jutra do sedaj so me mučile čudne in puste sanje. Moj nos je volhal in volhal, in sedaj ko gledam, vidim, da je dobil v tem času novo nežno plast modre rdečice, ki se sveti kakor zahajajoča zarja.

Glej, zarja večerna gore zlati, to zarja ni, to si ti, nözdrvica moja! . . .

Torej nova pridobitev! In piš sem dalmatinca in požiral sem absint za absintom, da bi utolnil svojo bol, a sedaj ko sem se zbudil, je suh moj jezik in ustnice so žeje in osuhele, kakor bi jim bila izpila ponoči vso kri ti, Mira moja, duša bre

upraviteljstva, ki bi naj razbremeniла direkcije in prevzela del njihovega delokroga. Član žel. sveta Einšpaner predlaga tako obratno upraviteljstvo za Gradec, komercijalni svetnik Povše je pa predlagal, naj se ustanovi v Ljubljani železniško ravnateljstvo, kar je bilo sprejet.

Razprava in sklepi železniškega sveta obetajo, kakor sledi iz zgornjih izvajanj, kranjski deželi v najbližji prihodnosti važne gospodarske pridobitve.

Državni zbor.

Dunaj, 11. decembra.

Zbornica je danes skrajno slabo obiskana, komaj se je zbral ob treh neobhodno potrebnem številu poslancev (100), da je mogel predsednik otvoriti sejo. Nadaljuje se budgetna debata in ker je nujno, da pridejo pred božičem tudi še nekatere druge zadeve v razpravo, bodo ta teden plenarne seje kolikor mogoče dolge, tako da bi bilo mogoče odpraviti proračunske provizije vsaj do četrka. Tako misli predsedništvo, poslanci pa navzicle vsem sklepom načelnikov strank in namenom prezidija obrnejo po svoje. Eden, dva govornika zastopajo, da prevrneta najlepši program. Jutri opoldan se zbere konvent seniorov, da se posvetuje o predbožičnem programu ter definitivno določi predmete, o katerih naj zbornica pred prazniki še razpravlja.

Za jutri popoldan je določena seja proračunskega odseka, na katerega dnevnem redu je razprava o italijanski fakulteti. Danes se med strankami vršeči pogovori niso počaža prav nič razjasnil in za gotovo se pričakuje obstrukcijo Vsenemšev in slovenskih klerikalcev. Vlada je indi že resignirala na možnost ustanovitev italijanske fakultete na Dunaju ter se trudi pridobiti stranke za drug kompromis. Baje bi ji bilo najbolj ustrezeno, če bi se italijanske stolice prenesle v Prago. Vlada pa se moti, če misli, da bodo Čehi njena stremljenja z veseljem in radi podpirali. Češki poslanci nimajo pravnikakega povoda hoditi po kostanj — za Nationalverband. Če se vlada na svojo lastno stranko — na Nemce — ne more zanesti, naj poprej redira svoje razmerje do parlamentarnih skupin, porabiti pa Čehe kratko malo kot rezervo nemškega Nationalverbanda, to ne gre in tega češki poslanci nikakor ne morejo storiti. Vladi in Italijanom bo treba upoštevati dejstvo, da so Čehi slovenska stranka, ki jo prevzela napram nam Slovencem obvezne solidarite, dolžnost upoštevati pri rešitvi tega vprašanja naša interese. Čehi si bodo v slučaju, če postanejo ta pogajanja resnejša (danes se trdi, da so proti Pragi Italijani in — Nemci) svesti, da je njihovo dovoljenje v gotovem smislu odvisno od stališča, ki ga zavzemamo napram italijanski fakulteti Slovenci. To stališče bo morala vzeti jutri tudi parlamentarna komisija »Enotnega češkega klubka«, ki je sklicana, da se posvetuje o predlogih glede vmeševanja italijanske fakultete.

Današnja plenarna seja bo trajala do poznih ur. Zbornica je danes spoznala novega odličnega govornika v osebi posl. Čingrije. Od začetka enaštevilnega poslušanja je čimdalje bolj naraščalo in hrvatski naprednjak je bil kmalu obdan od goste gruče poslancev vseh narodov in strank. Njegova tako gledate forme, kakor tudi vsebine dovršena izvaja-

Današnja plenarna seja bo trajala do poznih ur. Zbornica je danes spoznala novega odličnega govornika v osebi posl. Čingrije. Od začetka enaštevilnega poslušanja je čimdalje bolj naraščalo in hrvatski naprednjak je bil kmalu obdan od goste gruče poslancev vseh narodov in strank. Njegova tako gledate forme, kakor tudi vsebine dovršena izvaja-

je polno nedrije in tvoje gorko pleče in šel sem iskat — pomislil — ženske duše! Potr in skesan se vračam k tvojim nogam, poklekam pred tvoj sodni stol in te prosim odpuščanja za to veliko sramoto, ki sem ti jo napravil. Glej, spočilo je sedaj moje tejo, dasi je trpel od jutra do večera, in ni mi treba iskati več ženske duše, ko zopet veselo pluje moja kri požih in se napolnijo moje mišice kakor rejenemu in sitemu župniku. Iz dna srca sem hvalezen stvarniku, da je pozabil na žensko dušo, in prvič ko zopet srečam prijatelja Tangensalfu, mu padem okoli vrata in se mu zahvalim za ponučilo, ki ga je dal v mojih založnih sanjah. Tudi Bledi se mi ne vidi napačen človek. Tvoja duša, Mira — zakaj meni se vidi, da imaš ti nekaj častnega, kar bi bilo podobno duši brez duše — naj zleti enkrat k njemu in naj ga obkrožava, da bo iz njenega letanja in obkrožanja spoznal, kako letajo hrošči, metulji in druga golazen, zakaj to je velike važnosti za razvoj prirodopisja. A prej se pa še vrni k meni, Mira, duša moja! Pričakuje te zopet noč moje, ne več drobno in šibko telesce, telesce, iščoče ženske duše, pričakuje te močan v zdrav človek, drugi Tangensalfi,

Tvoj

Peter Končan.

nja zasigurajo posl. Čingriji v vrsti parlamentarnih govornikov odlično mesto. Posebno interesantan je bil oni del njegovih izvajanj, v katerem je brezobjeno obenem pa duhovito razkrinkoval avstrijsko narodnostno politiko, ki slavi prave orgije baš nad jugoslovenskim plemenom. Slovenci moramo biti drju. Čingriji posebno hvaležni za tople besede, ki jih je izrekel o nas ter za izjavno solidaritev z napredno našo javnostjo in njenim bojem proti nasilnosti germanške furorje.

Na koncu seje se je nadaljevala razprava o Körnerjevem nujnem predlogu.

V naslednjem sejnu poročilo:

Zbornica je naprej nadaljevala razpravo o proračunske proviziji s tem, da je dal ukor posl. Verstovšku, češ, da je v svojem zadnjem govoru žalil sodnike.

V imenu Malorusov je dr. Lahodinski i grajal vlado, da se za Malorusa nič ne znamen. Sedanji ministri predsednik je prišel na svoje mesto samo zaradi tega, ker je sovražnik parlamenta.

Krš-socijalec Schöpfer je točil, da kaže parlamentarno obravnavanje budgetnega provizorija, v kakih izjemnih razmerah živi državni zbor. V odseku za drž. nastavljenec uganjajo stranke pravo demagogijo. (Soc.-demokrat Schiegl: Za davke na imetje smo vsi.) Milijonarjev je le malo. Davke je treba iskati pri tistih... (Schiegl: Ki nič nimajo)... pri tistih, ki jih je mnogo.

Malorus Vityk je očital vladi, da nič ne stori za ukrajince in da vsestega tega narašča rusofilsko gibanje v Galiciji.

Dalmatinski posl. Čingrija je imel izvrsten govor, o katerem bom se poročali.

Gališki posl. Po frezek je poslavjeval želje galiških kmetovalcev.

Razprava o proračunske proviziji se je na to prekinila in se je nadaljevala razprava o imenovanju sodnikov na Češkem.

Konec seje je dunajski krš-socijalec dr. Heilinger zahteval naj vpraša predsedstvo načelnika vlade, če misli res že 16. t. m. poslati zbornico domov in gospodarstvi s § 14, ker mu dela gospodska zbornica težave.

Podpredsednik Romanenek je odgovoril, naj dr. Heilinger ministarskega predsednika sam vpraša, ker tako vprašanje ne spada v delokrog drž. zobra.

Italijansko-turška vojna.

S tripolitanskega hojišča.

»Jeni Gazetta« poroča iz Tripolisa, da zbirajo tibbo-tuareška pleme prostovoljce, ki korakajo proti obivali. Sultan je daroval 3000 funtov za družine v bojih pri Tripolisu padlih vojakov in prostovoljcev.

Iz Tripolisa poročajo v Pariz: Ofenziva italijanskih čet v Derni in Benghasiju, ki jih podpirajo vojne ladje, je postala v zadnjih 24 urad obsežna. Italijanski poveljnik baje namerava s svojimi 40.000 možmi obklopiti turško-arabske čete, katerim poveljuje Enver-bej in ki so zasedli visoko planino za Bengahizem.

Vprašanje Dardanel.

Iz Carigrada poročajo: V vprašanju Dardanel se bavijo z novim predlogom ruskega poslanika. Avstro-Ogrska stoji na negativnem stališču, vendar pa še nimajo nadrugne poročila.

Turška vlada se še ni odločila o svojem končnem koraku v dardanelskem vprašanju. Boje se, da bi posmaja zavrnitev ruske zahteve za Rusijo casus belli. Ministrstvo zaradi tega ni več trdno. Francija baje soglaša z ruskim predlogom in tudi Anglia je baje turški vladi sporočila, da je ruski željil zdaj bolj naklonjenega nego prej.

Izganjanje Italijanov.

Vsled posredovanja nemškega poslanika za zdaj še ne bodo izgnali Italijanov iz Smirne, dočim jih bodo izgnali iz utrjenih mest.

Po izbruhu italijansko-turške vojne je mnogo italijanskih podanikov, ki so se bali, da bodo izgnani, zapustili Solun, Makedonijo in Kosovo. Ker pa vlada do zdaj ni izgnala Italijanov, je poskusilo zopet več Italijanov, vrnilti se v Turčijo. Vlada jim je dovolila, da se vrnejo, izvzemši v Solun, Smirno, Valono in Daradeane.

Posredovanje Francije?

»Jeni Gazetta« sporoča vest, da bo Francija intervenirala, da se sklene premirje med Turčijo in Italijo. List je prepričan, da bo turška vlada odkonila tak predlog, ker bi bilo premirje v tem trenotku škodljivo za Turčijo.

Politična kronika.

V besednjem deželnem zboru je bila včeraj sprejeta resolucija, v kateri pozivlja deželni zbor vlado, da naj razdeli med pomanjkanje trpeče prebivalstvo žito, oziroma odpre debarne vire za nakup žita.

* * *

Pri včerajšnjih volitvah predsednik Štajerske skupščine je postal vladni kandidat Gojnič s 30 glasovi, med tem ko je dobil njegov protikandidat Plamenec 33 glasov. Ministrični svet se je nato posvetoval o svoji demisiji, ki jo predava baje že v kratkem.

* * *

V debati o francoski mornarici je izvajal mornariški minister Delcassé, da je določen za vrhovnega poveljnika cele francoske mornarice poveljnik obet sredozemskih skupin. Izjavil je tudi, da bodo prihodnje velike mornariške vaje, če ne pride nič vmes, na severu.

* * *

V angleški admiriliteti se posvetujejo že sedaj o potrebah za vojno mornarico. Pričakovati je, da bo Angleška izdala v prihodnjem letu najmanj za 2 milijona funtov manj, kakor letos. Seveda je to odvisno od Nemčije, če pusti ta svoj mornariški zakon neizpomenjen, če pa Nemčija revidira svoj zakon in gradi nove ladje, bo to storila tudi Anglia. Anglia tudi ne potrebuje nobenega posojila za zgradbo bojničkih ladij, če pa bo iskala posejila, je bo iskala samo za zgradbo novega vojnega prista-

nica.

Kitajsko časopisje vehementno napada Avstro-Ogrska zaradi tega, ker je avstro-ogrška vlada v Tientsinu izročila 7 revolucionarjev kitajskim oblastim, ki so potem vse usmrtili 3 izmed njih. Revolucionarji komite v Tientsinu protestira proti podpiranju kitajske vlade od strani Avstro-Ogrske. — Kakor poroča Linanheng sta se zedinila obe stranki na Hankav, da prično tam mirovanja.

* * *

Štajersko.

Iz Celja. (Obenam v Trstu) V soboto zvečer se je vršil v posvetovalnici celjske Posojilnice 25. redni letni občeni zbor celjske Dijaške kuhinje. Po otvoritvi izvanredno dobro obiskanega zborovanja je prečital predsednik prof. A. Kožuh pismo g. inženirja Mihaela Vošnjaka, v katerem opisuje ta gospod ustanovitev Dijaške kuhinje in podaja nekaj nasvetov za slavljenje dražstvene 25-letnice. Dne 1. marca 1887 je namreč sklical g. Mihael Vošnjak nekaj celjskih rodoljubov na posvetovanje glede ustanovitve dobrdelnega društva, ki bi skrbelo revnim dijakom za dobro in tečno hrano. Resultat posvetovanja je bil povolen; dne 19. marca 1887 se je že vršil ustanovni občeni zbor. Med načrti zborovalec je edini g. dr. Jos. Serneec, ki se je omenjenega posvetovanja in prvega občnega zebra udeležil ter od vsega spočetka pa do danes v društvu marljivo in plodonosno deloval. G. J. Prekorsek je prečital zapisnik lanskega občnega zebra, ki je bil odobren; blagajniško poročilo je pa podal prof. Franc Mravljak. Iz istega posnamemo, da je imela Dijaška kuhinja v minulem letu knjigovodske izpeljano 11.603 K 32 vin. dohodkov in priljivo isto toliko izdatkov. Med dohodki omenjammo udinno v znesku 1059 K 52 v podporino v znesku 413 K 30 v, darove deželnih zavodov v znesku 2025 K in različne priložnostne darove v znesku 615 K 94 v. Med izdatki je omenjeni stroški za hrano v znesku po 5589 K 76 v. za 400 K več ko lansko leto. Cisto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

Cesto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

Cesto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

Cesto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

Cesto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

Cesto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

Cesto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

Cesto premoženje društva znaša 15.339 K 65 v — in se je v primeri z lanskim letom zmanjšalo, ker je društvo moralno več izdati kot prejšnja leto. To naj bo poseben opomin na blagajniško srečo!

morejo plačati dostojnega stanovanja.

V Žaleu je danes umrl po težki operaciji g. dr. M. Bergmann, zdravnik in veleposestnik, predsednik hmeljskega društva in I. štajerskega skladniča za hmelj, član načelnika »Savinske posojilnice« itd. Pokojnik je bil navdušen pospeševal telj vseh občekoristnih v človekljubnih naprav ter velik dobrotnik revčem. Bil je povsod na svojem mestu in vžival je povsod velik ugled in spoštovanje. Kako visoko so ga cenili v Žaleu in vsej okolici, dokazuje dejstvo, da je bil častni član raznih savinskih občin. Za pokojnikom žaluje ves Žalec in okolica. Pogrebov je v četrtek ob 4. popoldne. Vrlemu možu in požrtvovalnemu človekoljubu trajen spomin!

Koliko se sme zaupati »Štajersku«. Poročali smo že, da je bil hajdinski trgovec Sorko oproščen od otožbe, da je imel nekaj opraviti z 10letno dekliko nekega delavca Turka. Okrožno sodišče v Mariboru je Sorka oprostilo z utemeljitvijo, da si ni moglo dobiti prepričanja o Sorkovi krividi. Oče Turk je pa sodil drugače in je šel razjarjen v uredništvo »Štajerčevce«, da bi tam potožil, kaka krivica se mu godi in obenem vprašal, kaj bi se dalo v tem slučaju storiti. Turk je pripovedoval celo zgodbo nekemu »Štajerčevemu« uslužbeniku Stebihu in je obenem izrazil sum, da je moral stražničar Zupan, ki je napravil ovadbo, pri okrožni sodniji krivo izpovedati. Stebih je poslala s ponarejenim tolarjem kajžarico Wodley v Celovec, da naj ji kupi tam nov srp. Wodleyjeva je šla v trgovino Martin Slabenik, kjer so pa falsifikat tudi spoznali in Wodleyjevo izročili policiji. In tako je prisla golufija na dan. Košir je ponaredil nameč več petkonskih tolarjev. Wodleyjeva je bil obsojen na tem dnevu zapora. Ta dogodek bi bilo dobro povod razglasiti, da bi se enkrat za vselej ozdravil tiste neumne kmeč

so šli na sosedne objekte tovarne in so le s težavo ogenjomejili. Dvonadstropni oddelki tovarne z vso zalogo je pogorel. Škodo cemijo na 600.000 krov, ki je deloma krita z zavarovalnino. Kako je ogenj nastal, se še ne ve. Človeških žrtev ogenj ni zahteval, ker v tem oddelku takrat ni bilo delavcev. Tovarna bo morala ustaviti obrat tudi v drugih oddelkih za najmanj pol leta.

Po volitvah v Krki.

S Krke, 12. decembra 1911.

Kakor se iz dopisa v 49 številki »Domoljubca« razvidi, so občinske volitve na Krki zmenale dopisniku še tisto malo razsodnosti, kar je sploh kdaj imel. Vzrok temu smatram okolnost, da je takozvana S. L. S. pri občinskih volitvah na Krki tako sramotno propadla in da je zasedel županski stolec mož, kateri se ne bode pustil voditi osebam, katere si domislajo, da imajo privilegij neomejeno vladati v občini. Izid obč. volitev pače »Domoljubca« dopisnika, ker uvideva, da so s tem porušeni vsi njegevi tako lepo zasnovani načrti in bo moral sedaj pač še dolgo, dolgo čekati, da se razmere v občini zasejo njemu v prilog. Mislim pa, da tega ne bode učakali, ako tudi dočaka Metuzalemo starost. To ga boli; zaradi tega tako zdihuje v »Domoljubcu«. Pri tem seveda mora po svoji stari ukoreninjeni navadi zavijati resnico in lagati, kakor konjski meštar na semenu. Da razkrinkam njebove laži, se čutim nekako primornega objektivno pojasniti celo zadevo:

Vsi občani so mi lahko priča, da se nisem še nikdar pred kom izjavil da, kdor bo z memo, ta ne bo plačal prispevka za novo župnišče in da bom razdržalo župniško stavbo, kakor sem razdržalo šolo na Muljavi. Dasiravno je dopisnik »D.« mojster v zavijajuji besed, vendar se je tako nerodno izrazil, da lahko vsak spozna, kaj s tem namerava. Pripomniti pa moram, da sem za svojo osebo popolnoma prepričan, da se na stroške občanov odnosno faranov ne bode zidalo novo župnišče; to pa le zaradi notorične revščine faranov. Kot občinski funkcionar moram pač dobro vederi, da je vprašanje glede potrebe stavbe novega župnišča instančnim potom končno rešeno in da je v principu razsojeno, da se mora zidati novo župnišče; (v koliko so razlogi omenjene razsodbe c. kr. min. za uk in bogičastje z dne 10. oktobra 1909 št. 1045 utemeljeni, ne budem razmatrival) pač pa tudi dobro vem, da ni rešeno vprašanje, na kak način naj se pokrijejo zadevni stroški in se bo de moralas vsled tega vršiti nova konkurenčna obravnavna. Pri rešitvi tega vprašanja bode imel pa važno, ako ne najvažnejšo besedo občinski odbor, kateri je po zakonu v prvi vrsti poklican varovati interese davkoplačevalcev. Da pa bode obč. odbor v tem pogledu storil v polni meri svojo dolžnost, o tem naj bode prepričani klub vsem svojim intrigam, kakor naj bode tudi prepričani, da občani njega kakor njegeve načrte dobro pozna. Kakšno je sedanje župnišče iz »srednjega veka«, (stari ljudje še pomnijo župnika, kateri je zidal sedanje župnišče) ne budem o tem izgubljal besed, ker bi to pomenilo vodo nositi v Savo in ker se o tem lahko vsak na lastne oči prepriča. Pripomnimo samo, da bi župnišče niti toliko ne bilo zanemarjeno kakor je, ako bi župni prepandarji vestno vršili svojo dolžnost, katero jim je nalagal § 4. zak. z dne 20. marca 1890 dež. zak. št. 7. Temu je pa kriva okolnost, da jih ni nikdo nikdar v to silil in so tedaj prebenardiji v tem oziru postopali, kakor se jih je ravno zljubilo. Tako tudi sedaj nikdo ne poskrbi, da bi se župnišče, katero je bilo na več krajin spodkopano, zopet podzidalo, vsled cesarjevi godi občanom velika krivica. Koliko bi pa, ako bi se zidal novo župnišče, zadelo vsakega farana, se lahko razvidi iz tega, da šteje fara Krka okrog 2000 duš; plačuje le okrog 6000 K direktnega davka in da je bila že 1. 1908 proračunjena na 41.000 K. Kdor je le količaj zmožen računstva in ve, kako so od takrat poskočile cene materialij in delavskih mez, in bo pri tem še vpošteval okolnost, da bi se morala vsa na občane odpadajoča voda vzeti na posodo, bo takoj sprevidel, da se občani po vsej pravici boje za svoje žele, katerih sigurno ni nobeden tako poln kakor dopisnikov. To je tedaj tista preporna točka, glede katere se občani, posebno pa tudi »Domoljubov« dopisnik, toliko razburajo. V očigled zgoraj omenjenimi okolnostmi pa lahko že danes garantiram dopisniku, da se župnišče ne bode zidalo tako, da bi namreč vse stroške, razrun na patrona odpadajoče tangente, plačali zgolj in izključno le farani. V tem oziru ne bodo pomagalo ne grozje, ne lepi pogledi in če se dopisnik makari od, ježe na glavo postavi. Dopisnik naj ve, da je

zašel med razumne ljudi, kateri bodo znali varovati svoje in svojih volilcev koristi, brez ozira na to, bode li njemu po volji ali ne.

Glede muljavske šole pa priponim samio to: Za časa županova Janeza Zupanca je bilo vprašanje muljavske šole že končno in definitivno rešeno in je bila z razsodbo c. kr. ministra za uk in bogičastje z dne 10. oktobra 1907, štev. 30.688, pritožba občin: Krka, Muljava, Dob in Gorenja vas in kraj. šol. svetov na Krki in v St. Vidu zavrnjena. Po mojem mnenju se ima občina Krka, kakor tudi sosednje občine razum Muljave zahvaliti, da so proste stroškov za muljavsko šolo, le okolnosti, da so se takrat sprave razmere pri deželi in njeni upravi, kar edino je pripomoglo, da se je že pravomočna razsodba c. kr. ministra za uk in bogičastje sistiral. Bivši župan Zupan, kakor tudi njegovi sodobni tovariši župani so pa glede tega vprašanja in rešitve nedolžni, kakor novorojeno dete. To-rej le ne preveč hvale!

Vidiš torej, taka je resnica, dopisun! Te ne bodes spravil s sveta, ako se še toliko mučiš. Dam ti pa dober svet, ako se hočeš po njem ravnat in ta je: Uvidi vendar že enkrat, da na Krki ne vlada več tema in da so občani že spregledali, kam vodijo cilji klerikalne stranke, kakor tudi, da so tisti časi, ko je eden ukazoval, a drugi kimali, že zdavnaj in za vedno preši. To si zapisi za učesa, ako nočne učakati še več in hujši blažaž. Da bi po svoji volji neomejeno vladal, si prišel vsaj 50 let prepozna na svet. Imej torej pamet in ne bodi podoben otroku, kateri, ako se njegevi otročji želji ne ugodi, začne cestati z nogami, da bi s silo dosegel kar se mu z lepa ne da.

Krka, 10. dec. 1911.

Josip Borštnik.

Murn-Aleksandrov.

Desetletnico smrti pesnika Murna je hotela proslaviti »Akademija« s svojim predavanjem, ki ga je priredila snoči v veliki dvorani Mestnega doma. Žalostna obletenica sicer, toda potrebna, da se vrnejo pogledi v one pretekle čase, iz katerih se je razrasla naša sedanja literatura. »Akademija« je naprosila pri tej priložnosti pisatelja gosp. Ivana Cankarja, da poda kratko sliko žitja in bitja premilnih pesnikov: Murna in Ketteja. Zlasti Murnu je veljalo sročnje predavanje Ivana Cankarja, ki je privabilo klub skrajno neugodnemu vremenu toliko občinstva v Mestni dom, da je bila dvorana nabito polna.

Deset let je, odkar so ga položili v grob, — predlansko leto smo praznivali spomin Ketteja, to so žalostne obletnice. Oni, ki so z njima doživeli veseli in žalostne ure, se spominjajo njih, ki so tako rano vzelci od nas slovo, toda nekateri listi, ki pravijo, da so leposlovni, so pozabili, da smo jih imeli. Naravno je, da se jih spominjam mi, ki smo doživeli z njimi boljša, lepošlova leta, bolj kot drugi, — mi, ki smo z njima skupaj vživali bogato mladost, bogato zlasti boje. Te boje smo bili za preporod slovenske literature, zlasti slovenske lirike, ki je tudi res dospela do višine, kakršne ni dosegla nikdar od Prešernovih časov. Boja veliko je bilo, pa tudi veliko veselja, toda več je bilo boja in žalosti. V teh bojih sta podlegla dva, in to, dva najlepša.

Bilo je takrat pravo literarno desetletje za naš slovenski narod, zanimanje za literaturo je bilo splošno, ne morda samo med onimi, ki so pisali, marveč med vsem občinstvom. Ze dijaki smo si ustavili literarno društvo, iz katerega je bila vsaka politika že po statutih izključena in vso naivnost naših nazorov je mogoče spoznati iz dejstva, da sem jaz sam še na Dunaju izvedel, kaj je socijalizem. Še bolj pa se kaže naša naivna nepokvarjenost v odkriti želji Kettejevi, da naj se zadržijo »liberalci« in »klerikali«. Hoteli smo mir, da se lahko prosto razvija literatura. Bolj kot mi dijaki solumi takrat politično življeno Mahničevi in Krekoviči, ki so po nekaj pozostali najboljši organizatorji in agitatorji klerikalne stranke. Takrat smo se zavzemali za nove oblike v poeziji in smo hoteli iztrebiti iz proze nepotrebne fraze. Edini, ki je bil takrat na vrhuncu svoje veljave, je bil Ašker, toda on je bil osamljen. Takrat so nastopili Muren, Kette in Zupančič. Stari časi so izginjali in načrila je nova doba, in ta nova doba je izhajala iz ljubljanskih gimnazijskih klopi in vsečilišča na Dunaju. Dijaki so bili to, toda šola z njih razvojem nima nobenega stika, da so bili dijaki, jim je nakopalo samo hude skrbi in delalo njih razvoju zaureke. Dasi sta Murn in Kette kot dijaki nastopila svojo trnjevo pot, vendar ne sodi v njih življeneje pisomnično šolo, ker je vzgoja na naših šolah nemška, da še slabša, ker je avstrijsko - nemška in naj bo učni jezik ta ali oni. Vse naše šole so nam-

reč tako zasnovane, da vložijo poglavito samo za vzgojo sodnikov in bričev v nemških Tirolah. Avstrijske šole so avstrijskim narodom ravno tako tuje, kakor jih je tuja avstrijska birokracija. Kot pesnika sta bila seveda Murn in Kette slabu učenca in posledica tega je bila pri Ketteju, da je avstrijska birokracija misli, da ne more shajati brez njegovih 20 gld., bil je izključen, izgubil je leto in moral zato služiti pri vojakih 3 leta, potem je umrl. Kette je imel lažje življenje, ker je prenašal vse nadlage s humorjem, tako da ga niti največja beda ni spravila v slabo voljo. Murn je bil bolj težke krvi in od tod je prihajalo, da celo v njegovem smehu ni bilo nobene prave veselosti.

V onih časih se je razlegel en glas po naši domovini »naturalizem«, nekateri so ga imenovali tudi dekadenco ali satanizem in spomin na izvor onega poznamenovanja je ostal med nami kakor spomin na nekaj nemarnega, kar smo doživeli brez lastne volje, da, celo proti naši volji.

Naš naturalizem je bil drugač, učili smo se ob poljskih, ruskih in francoskih pesnikih in pisateljih. Murn in Kette sta se učila ob ruskih pesmih in ob francoski liriki, ki je prišla preko Dunaja do njih. Te odmeve so tudi imenovali dekadencem, toda odpor je bil tako velik, da je moral »Čaša opojnosti« na tla, ed keder so jo potem zopet lepo rahlo in s spoštovanjem pobrali. Pesniki in pisatelji smo bili tedaj najbolj zanimali ljudje pod solnecem. Med njimi je bil tudi Murn in zavzemal med njimi prav posebno mesto, duša, hrepeneč po grudi kakor otrok po mati s težko melahnolijo nezakonskega otroka, hrepeneč po pravici. Tak je umrl v ekstrarni in nobenega spomina bi mu ne dali, da mu ni postavil Zupančič najlepšega spomenika v pesmi.

Govornik je končal svoj govor z recitati iz Murnovih in Zupančičevih poezij ter zaključil svoj govor v proslavo spomina umrlih pesnikov z Zupančičevim spominom na Prešerna.

Dnevne vesti.

+ Iz izvrševalnega odbora našročno - napredne stranke. Na predlog strankinega načelnika deželnega odbornika g. dr. Ivana Tavčarja je izreklo včeraj izvrševalni odbor našročno - napredne stranke državnemu poslancu g. dr. Vi. Ravnharju — odobruje njegovo poročilo o parlamentarni taktiki — popolno zaupanje.

+ Umeten in važen sklep izvrševalnega odbora. Včerajšnje volitve v enilno komisijo za osebno dohodnino, na katere so postavile posamezne stranske organizacije svoje kandidate, so pokazale nujno potrebo enotnejšega postopanja pri vseh volitvah. Izvrševalni odbor našročno - napredne stranke je včerajšnji seji principijalno sklenil, da se bo v bodoče stranka sama udeleževala vseh volitev v razne zastope in da bo vodstvo stranke samo vse volitve vodilo. Na ta način postanejo rezultati, kakršne so rodile včerajšnje volitve v enilno komisijo, nemogoči.

+ Budgetni provizorij in naš poslanec. »Slovenec« si še vedno dela skrbi, kako bo poslanec dr. Ravnhar pravlosao ob budgetnem provizoriju. Vzlie našemu pojasmilu pa tudi »Jutranj« vztraja pri tem, da bi moral poslanec Ravnhar prav zaradi od njeza započete akcije proti ministru Hohenburgerju glasovati proti budgetnemu provizoriju. Naj torej še enkrat pojasmimo, da se bo v bodoče stranka sama udeleževala vseh volitev v razne zastope in da bo vodstvo stranke samo vse volitve vodilo. Na ta način postanejo rezultati, kakršne so rodile včerajšnje volitve v enilno komisijo, nemogoči.

+ Budgetni provizorij in naš poslanec. »Slovenec« si še vedno dela skrbi, kako bo poslanec dr. Ravnhar pravlosao ob budgetnem provizoriju. Vzlie našemu pojasmilu pa tudi »Jutranj« vztraja pri tem, da bi moral poslanec Ravnhar prav zaradi od njeza započete akcije proti ministru Hohenburgerju glasovati proti budgetnemu provizoriju. Naj torej še enkrat pojasmimo, da se bo v bodoče stranka sama udeleževala vseh volitev v razne zastope in da bo vodstvo stranke sama vse volitve vodilo. Na ta način postanejo rezultati, kakršne so rodile včerajšnje volitve v enilno komisijo, nemogoči.

oni gospodarskih dobrat, ki so sedaj namenjene avstrijskemu prebivalstvu. To bi bila edina posledica, ako bi včela zbornice glasovala proti provizoriju. Udarjeni ne bi bila vlada, udarjen bi bil parlament. Zato pa je nespametno govoriti, da so poslanci, ki glasujejo za provizorij, v »vladni« večini. O tem še govora ni. V narodno-političnem oziru ostane razmerje med strankami na eni in vladu na drugi strani povsem neizprenemljeno. Enako ostane nelzpremenjeno stališče slovanskih poslancev našrampu ministru Hohenburgerju. To se tudi izrecno poudarjalo, ko se je češka enota v svoji večini odločila glasovati za provizorij. Zategadelj je Češka enota glasovanje dala na prost, kar bi se gotovo ne zgodilo, ako bi šlo za zaupanje ali nezaupanje vladi. V tem slednjem slučaju bi vsa češka delegacija glasovala enotno ali vsi za, ali vsi proti vladi. Tudi če bi samo manjšina v češki delegaciji vztrajala pri tem, da je glasovati proti provizoriju z izrazom nezaupnice vladi, bi se jih pokorila večina. Za poslanca Ravnharja pa ni nobenega povoda postopati drugače, kakor večina češke enote. Recimo, da bi poslanec Ravnhar šel na klerikalne limanice, izstopil iz Češkega kluba ter glasoval proti provizoriju. Kaj bi bilo s tem doseženo? Velika večina za provizorij, bi bila kljub temu dana, vlada bi zaradi opozicije slovenske delčevje ne izvršila atentat na vsečiliški zaklad. Že Nemci torej uvidevajo, da je klerikalna politika o slovenskem vsečiliškem vprašanju popolnoma protinarodna, in nacijsko-nemški Nemeji sami odkrito izražajo svoje začudenje, da so klerikalci mogli pobasati vsečiliški fond. ne da bi jih grizla in pekla vest, a med klerikalci se še vedno niso odprle oči tistivi elementom, ki še čutijo narodno — in teh je hvala bogu še nekaj, da bi sprevideli, kako neizrecno škodljiva je v narodnem oziru sedanja klerikalna politika.

+ 73 dni po krivici v ječi. Slučaj Primoža Jeriša, ki je bil še po ustavljeni preiskavi celih 73 dni krivčno in protipostavno zadržan v preiskovalnem zaporu, je obudil ne samo veliko senzacijo, nego tudi splošno ogorčenje. Na vseh instancah leži vprašanje: Kdo je kriv? Nihče drugi, kakor deželnosodni predsednik Elsner! V tem slučaju se Elsner ne more čisto nič izgovarjati na kakega uradnika ali na ječarja Rabitscha — kriv in odgovoren je samo Elsner. Imamo namreč posebno postavo o izvršbi kazni, in ta postava določa izrecno, da mora sodni predsednik vsak teden revidirati ječe in da mora prav posebno pozornost posvečati tistim, ki so v preiskovalnem zaporu. Sodni predsednik ima dalje dolžnost informirati se o vseh kazenskih preiskavah in dolžnost ima skrbeti za to, da se nobenemu človeku, naj bo obsojen ali naj bo v preiskovalnem zaporu, ne zgredi krivica. Elsner pa te svoje dolžnosti, ki mu jo nalaga postava, vsekako ni izpolnil, zakaj če bi jo bil le enkrat tako izpolnil, kakor zahteva postava, bi Primož Jeriša ne bil po krivici sedel 73 dni v preiskovalnem zaporu. Še več! Elsner dobi vsak mesec poseben rapport o vseh osebah, ki so v sodnem zaporu. Njegova dolžnost je, da ta rapport vsečno pregleda. Če bi bil Elsner svojo dolžnost izpolnil, bi bil moral priti na to, da je Primož Jeriša po krivici in protipostavno zadržan v preiskovalnem zaporu. Očitno je, da Elsner ni pregledal rapporta in da vsled tega tudi ni zapazil, da sedi Primož Jeriša še vedno v ječi, dasi bi ga bilo moral sodošče izpustiti že tisti dan, ko je bil preiskava proti njemu ustavljen. Slučaj priča, da Elsner svoje uradne dolžnosti ne opravlja tako, kakor bi moral in da izvršuje svoje službene dolžnosti tako malomarno, da je bil bebast človek celih 73 dni popolnoma protipostavno zadržan. Mislimo, da je ta slučaj zadosten dokaz, da je Elsner absolutno nesposoben za službo deželnosodnega predsednika.

+ Germanizacija na vseh koncih in krajih. Davčna oblast je posljala za volitve v komisijo za osebno dohodnino Slovencem samo nemške legitimacije in glasovnice. Slovenske legitimacije in glasovnice so dobili samo tisti, ki so notorično znani kot odločni Slovenci. Ker je oblast volilne dokumente dostavljala še zadnjem hipu pred volitvijo, kar je skrajna zaniknost, ni mogel nihče nemških glasovnic in legitimacij vrniti, ker bi v tem slučaju lahko prišel ob volilno pravico. Kakor je tega slučaja razvidno, se je germanizacija pričela že v vseh počasjih. In temu se končno ni čuditi, saj odločuje v doželi stranka, ki se deslej niti zganila ni, da bi preprečila germanizatorske tendence državnih oblasti v naši deželi. Sicer pa, kako se naj pričakuje, da bi se klerikalna stranka brigala za take »bagatele«, kakršne so nemške legitimacije in glasovnice, ko so vendar klerikali na celo vseh višjih državnih uradov v deželi spravili Nemce ter celo imenovali za deželnega nadučravitevja Nemca Nebenführera, dasi so imeli za mesto dovolj sposobnih Slovenscev na razpolago!

+ K dunajskemu zborovanju

Bojanerja. Ta je naročil agentu Lewiju, naj mu proda hišo. Da bi Lewie boljše prodal hišo, je na preverjeni način zvišal najemčino vsem strankam omenjene hiše. Pokorny, ki je prej plačeval 2400 kron, bi moral plačevati sedaj 3400 kron. Pokorny je izjavil, da tega ne more plačevati ter se je ustrelil.

* Nadporočnik ki je ustrelil ljubimca s oje žene. Nadporočnika Roberta Bartola, ki je pred mesecu ustrelil ljubimca svoje žene, poročnika Edmunda Lazarja in ki je bil dosedaj zaprt v budimpeštanskem garnizijskem zaporu, so predvčerajšnem po končani preizkavi na povelje kašavskega armadnega povejništva izpustili. Obravnava proti njemu se vrši v par mesecih.

* Ločitev bivša morganatične soproge belgijskega kralja. Iz Brusela poročajo: Bivša morganatična soproga kralja Leopolda baronica Vaughan je zelo nezadovoljna s svojim soprogom s katerim se je poročila po kraljevi smrti, in se namerava od njega ločiti.

* Železniška nesreča v Parizu. Iz Pariza poročajo: V nedeljo popoldne je pod mostom Marcadet pri pariškem severnem kolodvoru skočil s tira osobni vlak. Pri tem je bilo ubitih pet oseb, osem pa ranjenih.

* Sičinskij v Kanadi. Kakor brzjavljajo iz New-Jorka se je morilec galiskega namestnika, Miroslav Sičinskij izkonal v New-Yorku in je sedaj na varnem v Kanadi.

* Hofrichter. Znani junak strupenih pilul je poskusil stopiti iz svoje ječe v Möllersdorfu v zvezo s svetom. Dal je namreč nekemu vojaku, ki je stal na strazi, pisemce, da naj je ta pošlje naprej, ter mu obljubil bogato nagrado. Vojak pa je pismo oddal ravnateljstvu jetnišnice, in to je kaznovalo Hofrichterja z 21dnevnim zaporom. Kakor se čuje, bo izročila ga Hofrichterjeva te dni sodišču svojo prošnjo za razporoko.

* Šest dečkov pri drsanju utonilo. V Schocknu na Poznanjskem se je vdrl led, na katerem so se drsali. Šest dečkov v starosti od 6 do 14 let je utonilo.

* Velika tramvajska nesreča v Oportu. Iz Lizbone poročajo: Velika nesreča se je zgodila v nedeljo na cestni železnici blizu Oporta. Dva, polnoma zasedena voza sta zadebla in padla v reko Duero. Mnogo pasažirjev je utonilo.

* Nesreča na morju. Iz Corune poročajo: Španski parniki "Adela Rock" se je vsled vriharja potopil. Moštvo je utonilo. — Iz Londona poročajo: Paketni čoln "Rival" se je pri Baryu potopil. Moštvo se je rešilo na neki drug čoln.

* Samomor treh sester. Kakor poročajo iz Kolina, sta izvršili v postajni restavraciji v Choteboru dve sestri dežetnega oficijala Svihe samomor. 32letna Marija se je ustrelila z revolverjem v senco in ja bila takoj mrtva, nato se je ustrelila 19letna Cecilia petkrat v prsi in se tudi zgrudila mrtva. Usoda obeh sester je tem bolj tragična, ker se je komaj pred enim tednom njih treta sestra zastrelila. Vzrok samomorov je družinski razpor.

* Nesreča v premogokopu pri Knoxville. Iz Newyorka poročajo: O nesreči v Tennessee prihajajo natančnejša poročila: 207 delavcev se je revno odpeljalo v premogokop, ko se je nesreča zgredila. Le trije delavci so se rešili. Prišli so na površje, predno jih je dosegel ogenj. Samo eno truplo so do zdaj izvlekle. Rešilno moštvo je bilo takoj na mestu, ni pa moglo naprej, ker jim je to branila velikā plast zemlje, ki se je vsula. Delavci so se ali zadušili ali so pa zgoreli. Pred vhodom so se godili grozni priзорi. Le z največjo težavo so preprečili, da obupane žene niso poskakale v rov.

* Bombni atentat na kinematograf. Iz Liége v Belgiji poročajo: V nekem tukajšnjem kinematografu se je zgodila med predstavo, pri kateri je bilo navzočih kakih 1000 oseb velika eksplozija. V sprednjih vrstah gledišča se je razstrelila bomba, ki je ranila nad 60 ljudi, izvečine delavce, dalake, sluge in služkinje. Zato je bil atentat tudi tem bolj zagoneten, ker ni bilo najti pravega povoda. Bomba ni bila napolnjena z dinamiton marveč z nekim sivim smodnikom. Med ranjenimi je 27 težko ranjenih in sta 2 že umrli. Sum se je obrnil takoj na tam stanujoče ruske dijake, pozneje pa se je razširilo mnenje, da je imel atentat namen spraviti ruske dijake v slaboluč, da bi jih izgnali iz Belgije. Tudi so domnevali, da je bil atentat vprizoren iz maščevanja, ali pa da je bil čin alkoholika. Končno pa so dognali, da je bil provzročitelj atentata neki ruski dijak z najbrže napačnim imenom Verek, ki je študiral na vseučilišču v Liégu, katerega pa je akademični senat zaradi revolucionare propagande relegiral. Hotel je pognati s svojo bombo, ki pa za tako namerno bila pripravna, vseučilišče v zrak, bomba pa mu je padla med predstavo v kinematografskem gledišču na tla in se razpocila ter ubila tudi njega.

Telefonska in brzojavna poročila.

Italijanska fakulteta in Praga.

Dunaj, 12. decembra. Med vlado in Čehi na eni ter med Italijani na drugi strani se vrše danes pogajanja glede nameščenja italijanske fakultete v Pragi. Parlamentarna komisija »Enotnega češkega kraja« je sklenila votirati za Prago, nemški radikalci pa izjavljajo, da bodo Nemci odločno nasprotovali tudi Pragi kot sedežu italijanske fakultete.

Dunaj, 12. decembra. Ker so nemške stranke pokazale, da hočejo na vsak način vztrajati v odpisu proti Pragi kot sedežu italijanske fakultete je bila seja proračunskega odseka v prvih popoldanskih urah prekinjena in so bile nadaljnje seje odpovedane.

Korupcija v duhovniških krogih.

Dunaj, 12. decembra. Med jugoslovanskimi poslanci je bila danes razdeljena anonimna brošura z naslovom: Vladika Miloš in propast zaklada metropolitanskega konsistorija v Zadru. Ta brošura biča propagovala moralno duhovstvo ter dokazuje, da je bilo pod vladikom Milošem iz fondov metropolitanskega konsistorija poverjenih 212.500 K. Brošura biča nadalje krivico in nepotizem v duhovniških krogih ter dokazuje, da je metropoličko oseba omadeževan in da se mu predhacia v literaturi plagijsatstvo. Štef Jovič, ki se je lansko leto ustrelil je bil žrtve demoralizacije.

Zader, 12. decembra. Predsednik srbskih pravoslavnih cerkevih občin so imeli pod predsedstvom Dušana Miovića sestanek, na katerem so z ozirom na primanjaj v znesku 250.000 krcn v cerkevem fondu sprejeli rezolucijo, v kateri delajo škofa Miloša odgovornega za poverjenje ter zahtevajo, naj metropoličko osebo omadeževan in da se mu predhacia v literaturi plagijsatstvo. Štef Jovič, ki se je lansko leto ustrelil je bil žrtve demoralizacije.

Nesreča v duhovniških krogih. Dunaj, 12. decembra. Slikarica Marijana Beskiba, znana ljubica dr. Luegra, se je poskusila danes ponoči zastupiti s plinom. Vzrok materijalne težave. Beskiba je svoj čas objavila razkritja o svojem razmerju z dr. Luegom in o razmerah v krščansko-socijalni stranki.

Dunaj, 12. decembra. Njeguši, ki je izvršil revolverski atentat na južnega ministra Hohenburgerja, je proti volji svojega zagovornika odtegnil ničnostno pritožbo ter to utemeljuje s tem, da hoče raje predeti še enkrat 7 let in ječi, kakor pa pretreti še enkrat muke sodne preiskave. »Arbeiter Zeitung« se bavi s sodnimi izvedenji ter pravi, da je bilo to, kar so oni delali naravnost pamflet, nikakor pa objektivna sodba.

Ljubica dr. Luegra.

Dunaj, 12. decembra. Slikarica Marijana Beskiba, znana ljubica dr. Luegra, se je poskusila danes ponoči zastupiti s plinom. Vzrok materijalne težave. Beskiba je svoj čas objavila razkritja o svojem razmerju z dr. Luegom in o razmerah v krščansko-socijalni stranki.

Hmelj.

Norimberg, 12. decembra. 200, 300. Zelo trdno, cene narašajoče.

Turški poslanik na Dunaju.

Carigrad, 12. decembra. Novi turški poslanik na Dunaju Mavroieni, ki je kristjan, se je podal danes na svoje mesto.

Nov princ.

Madrid, 12. decembra. Španska kraljica je danes ponoči povila princa.

Nesreča v rudniku.

London, 12. decembra. Iz Pittsburgha brzjavljajo, da so ruderji, ki so v rudniku Knoxville zasuti, izgubljeni.

Predsedništvo Zedinjenih držav.

Washington, 12. decembra. Republikanske stranke se dogovarjajo, da kandidirajo prihodnje leto zopet Rosewelta za predsednika Zedinjenih držav.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslemček.

Zelo koristno

je, paziti na to, da v otroških sobi nikdar ne zmanjka Scottova emulzije. Otroci vživajo ta okusen preparat jako radi, včasih celo tako radi da ga sami zahtevajo

Scottova emulzija :: proti kašliu
je izvrstno olajševalno sredstvo
in večkrat preizkušeno varnostno sredstvo proti potestom prehlajenjem naših malčkov. Pri nakupu zahtevajte izrecno Scottovo emulzijo. Saj znamka "Scott," ki je že 35 let vpeljana, jamči za izborno kakovost in učinek.

Cena originalni steklenici 2 K 50 h. Dobri se v vseh lekarnah.

Gladkost, svežost, mehkost kože se doseže le z vporabo

Brázayevega mila :: s francoskim žganjem.

Dobiva se povsod. Dobiva se povsod.

Rorhegyska

ionska, iz akale izvirajoča : **naravna mineralna voda** :

Radi vsebovanja dušika in prijetnega okusa je ta voda prve vrste pijača za osveženje in užitek.

Glavni zastopnik za Kranjsko : Franc Schantel, Ljubljana, Franciškanska ul. Zalogi v s. Ljubljanskem javnem skladu, Krisper-Tomažič, družba z o. z.

Proračunski provisorij. — Minister Zaleski.

Dunaj, 12. decembra. V parlamentu se je danes nadaljevala raz-

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovidnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

... - ... vzajemno zavarovalna banka v Pragi. ... - ... Razveseljeno oddihom in kapitalom 2 125.000.000,-. Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica načel držav z vsekoči slovensko-narodno upravo.

Vsa pojedina dejavnost Cigar pisanice so v lastni bančni hiši.

Generalno zastopstvo v Ljubljani

Slana in blisketajoče se ivje

pretvarja gozd v bajno deželo in znamenje ozdravljenja naše dobe je, da tudi po zimi pridno hodimo v gozd gojiti šport. Seveda pri tem ne smemo pozabiti previdnosti in se zlasti varovati prehlajenja. To pa storimo s Payevimi pristnimi sodenskimi mineralnimi pastilami, ako jih po predpisu uživamo. Sodenice so pri vsakem športu neobhodno potrebne. Skatilka po K 125 se dobivajo po vseh zadevnih trgovinah, vse ponarebne z enako zvezčimi imeni pa odločno zavračajte.

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Gunzert, c. kr. dvorni založnik, Dunaj IV/1. Grosses Neugasse 17.

: Nada prina viva, it za dobre življa in ima lasten stroj,

iste čez dan opravila pri kaki šivilji za belo perilo ali krojačici.

Ponudbe pod 4126

„L. 30“ Ljubljana, gl. počta restante.

Solicitator

stenograf in strojepisec, samostojen delavec išče službo. 4107

Naslov pove upravnštvo »Sl. Narodac»

Kontorist

v vseh pisarniških delih dobro izvežben, samostojen korespondent,

želi premeniti službo. 4117

Priazne ponudbe pod „Tečnost“ poštno ležeče Ljubljana.

Najboljši in najpopolnejši klavirji in pianini

se kupijo načenje proti takojnjemu plačilu ali na najmanjše mesečne obroke (tudi v provinci) same naravnost od tvorilca.

HENRIKA BREMITZ

c. kr. dvornega založnika

v Trstu, ulica Tor S. Pietro (Belvedere)

Svetovna razstava v Parizu 1900 najvišje odlikovanje

Avstro-Ogrske za klavir.

Katalogi in knjige, gretke in knjige.

srednje starosti, ne izpod 28 let,

ki je zmožna gospodinjstva v mestu,

se sprejme v boljšo hišo. 4106

Ponudbe na upravnštvo »Sl. Narodac».

Izkrušen in izvežban

dacar

slovenskega in nemškega jezika in goroviu in pisavi popolnoma zmožen, telli tekli sinobi

predki pri zakupniku ali pa pri nogoditenem društvu za pobiranje užitninskega davka.

Kavcije lahko položi 500 K. Spričevala na razpolago. 4122

Naslov pove upravnštvo »Slov. Narodac».

Vila

ob Cesti na Rožnik 41 se vsled smrte pod ugodnimi pogoji takoj proda

Istotam se takoj odla 4118

stanovanje

sestoječe iz treh sob, kopalnice, priklinka in z uporabo vrta. Pojasnila daje Marija Klepec, Cesta na Rožnik 41.

Krasna darila za božič in novo leto.

Raznovrstni najnovejši predmeti kakor prstani, uhani, brože, verižice, obeski, gumbi, doze za cigareto, iglo, ure itd. itd.

